

bodo pošte obširna in temeljita razjasnila tudi v slovenskem jeziku med narod širile. Treba pa je tudi domoljubom, ljudstvu z ustno, živo besedo stvar priporočati, kajti živa beseda človeka bolje gane, nego mrtva tiskana črka.

J. L.

Gospodarske stvari.

Medicinska ali zdravilna vrednost nekterih sočivnih rastlin.

Spargelj žene močno na vodo in se rabi kot zdravilo, pri onih, ktere muči protin. Kiselca deluje hladivno na človeški organizem in zato jo rabijo kot glavni del krepčivnih juh.

Mrkev ali korenje ima mnogo sladkorja v sebi. Nekteri jo ravno zavoljo tega ne marajo. Le notrajno srce ali stržen je težko prebavljiv, zunajni del pa je prav lahko prebavljiv. V nekterih krajih rabijo korenje proti zlatenici (Gelbsucht).

Debeli, sladki čebulj je posebno bogat takih tvarin, ki so najboljši pomoček proti skrninskemu ali protinovemu strupu. Ako se po časi v meseni juhi sprazi, je to posebno dober pomoček tistim, ki morajo v svojem poklici mnogo sedeti.

Koceni cvetnega zelja imajo isto moč in vrednost.

Kako znajo francoski vrtnarji jabelka hranjevati.

Francoski vrtnarji, kterim gre za to, da za jabelka več denarjev potegnejo, so si izmislili razne načine, kako jabelka do spomladi in do sred prihodnjega leta ohraniti in sicer tako, da sad popolnoma črstev ostane, kakor bi ga bili še le pred kratkim z drevesa vzeli.

V ta konec si vzamejo zaboj ali še bolj primeren sod na ktereга dno natrosijo do 6 centimetrov debelo plast malčevu ali gipsove moke, kakoršna se za gnojenje deteljšč navadno rabi.

Na to malčevu plast naložijo plast jabelk, ki so pa poprej vsako posebe v košček čistega papirja zavili. Med posameznimi mora ostati nekaj prostora.

Na to nasujejo zopet plast malca, na ktero se zopet plast jabelk položi in tako naprej, dokler ni posoda polna.

Konec nareja seveda plast malca. Kedar se hoče kaj sadja izvzeti, se mora malčeva plast odstraniti. Vsakokrat pa se morajo jabelka, ki v posodi ostanejo, z malčevu plastjo dobro pokriti.

Tako ostanejo jabelka pre do prihodnje jeseni zdrava, okusna in sočna.

Dober klej za kovine v kamen.

Da se železne palice ali kaj takega v

se rabijo navadno tvarine, ki neprisiliko v zvezi. Žveplo na primer z železom zveže in ga po-

tem razjé.

Rado rabljeni mavec tudi škodljivo deluje. Železo se raztegne in tako klej razžene, ki ga pa tudi mokrota sčasom raztopi in razje.

Navadni mort začetka ne drži in dolgo časa potrebuje, da se strdi. Nekteri rabijo tudi zmes iz železnih opilkov, in saj in še vinskega jesiha, pa kislina, ki je v ti zmesi, loti se tudi železa, ki začne rujaveti in se tako raztegne, da včasih razžene kamen, v ktereга je vstavljeno.

Svinec naposled je predrag. Prav trden in dober kup klej se napravi iz navadne smole, ktera se nad žrjavico raztopi in v raztopljeni na moko zdrobljene opeke nameša tako, da je zmes še tekoča, da se more vljiti v luknjice, v ktere se železne palčice vtaknejo. Kedar se ta zmes v luknjice vljuje, se morajo še drobni koščeki opeke, ki so se poprej zgreli, v njo potakniti.

Ta smolnata zmes se s kamnom prav trdno posprime in tudi kovine močno drži. Voda je ne razmoči, tudi kovinam ne škoduje in je res prav dober kup.

Sejmi. 17. jan. v Kapeli pri Brežicah, Gornja Radgona, Petrovče, Tilmič pri Lipnici, 20. jan. Arnauž, sv. Mohor, sv. Lenart v Slov. goricah, Schwanberg, 21. jan. Teharje, 22. jan. Mozirje, Mahrenberg, Radgona.

Dopisi.

Iz Celja. (Govor dr. Vošnjakov.) II. Sedanja konservativno-narodna večina državnega zbora je že poprej, dokler je bila še v manjšini, od leta 1873, sem vedno opozarjala vlado na propad kmetijstva. Zato je prvo njeno delo, ko je prišla do večine, bilo, da je od vlade zahtevala, naj precej potrebno ukrene, da se kmetsko ljudstvo reši popolnega propada in se mu spet pomaga na noge. Kolikor se je v kratkem času treh let dalo storiti, se je zgodilo. Naložila se je carina ali col na kmetske pridelke vnanjih dežel, da se naši domači pridelki lože prodavajo; sklenila se je postava zoper oderuhe, znižal se je davek za posojilnice in vsled tega omogočila vesela prikazen, da so se na mnogih krajih napravili taki denarni zavodi, ki pomagajo kmetom v denarnih stiskah. Ukazalo se je hranilnicam, da naj od svojih rezervnih zakladov dajejo kmetskim posojilnicam brezobrestna posojila, česar pa dodaj hranilnice še nečejo storiti. Olajšalo se je posilno legalizovanje, pa bi se bilo še bolj, ko ne bi nasprotovali nemški liberalci gospodske zbornice. Kmalu pride v pretres postava o ded-

nem nasledstvu na kmetih
storilo kmetskemu nasledniku naprej gospodari-
riti, ne da bi dobil vsled prevelicah izplačil za
druge dedove nad glavo zadolženo posestvo. V
delu je sprememba šolske postave z ozirom na
želje in potrebe kmetskega ljudstva. Tedaj se
je nekaj že doseglo v prid kmetskemu ljudstvu,
še več pa se bode v teku kratkih let. G. go-
vornik preide potem na narodno vprašanje in
razvija v krepkih besedah, da je sveta dolžnost
vsakega naroda, braniti, ohraniti in razvijati
svojo narodnost. Ako hočejo Slovenci kaj vel-
jati in se popeti do boljšega materijelnega
stanja, morajo svetu pokazati, da marajo sami
za sebe in da hočejo biti enakopravni držav-
ljani, ne pa sužnji katere koli tuje narodnosti.
Občna krščanska omika ljudstva je le mogoča
na podlagi maternega jezika in verske (konfesij-
nalne) šole, zato je vsaka jezikova mešanica v ljud-
skih šolah ne samo nepotrebna, ampak škod-
ljiva; brezverske šole so pa rak na ljudskem
življi. Pri vseh narodih se razni jeziki še le v
srednjih šolah uče, in tukaj imajo slovenski
učenci dovolj prilike navaditi se družih jezikov
in v prvi vrsti nemškega, vendar mora biti
učni jezik tudi v srednjih šolah slovenski, da
se iz naroda samega izreja prava narodna in-
teligencija, ki bode vodila svoj ljubljani narod
k boljši bodočnosti. Če nam Nemci povsod svoj
jezik usiljujejo, storijo to iz zgolj samopašnosti,
da bi potem lahko Nemci povsod službe dobi-
vali mej Slovenci, ne da bi znali slovenski,
domačini naši pa bi si morali svoj kruh iskati
po daljnem svetu. Tisti Slovenec, ki podpisuje
prošnje proti svojemu maternemu jeziku in za
nemščino, podaje svojim otrokom kamen namesto
kruha in je podoben grobokopu, ki koplje jamo
za svojega lastnega sina. Narodi pridejo do
moči in veljave le, če sami sebe spoštujejo. Ko
bi Italijani ali Nemci ne marali za svojo narod-
nost, bili bi še dandanes razcepljeni v male
deželice; združila v močne države jih je le na-
rodna zavest. Kdor tedaj Slovincem svetuje,
da se morajo čem preje tem bolje iznebiti svoje
narodnosti, je zakleti sovražnik slovenskega
naroda in hoče narejati iz svobodnih državlja-
nov sluge družih narodov. Ti volkovi v ovčji
obleki dobro vedó, zakaj hočejo Slovincem vzeti
njihovo narodnost. Da bi se potem odstranila
poslednja ovira, ki brani Nemcem do Adrije ter
se sezidal nemški most od Berolina do Trsta.

(Konec prihod.)

Iz Ljutomera. (Slava vrlim kmetom
slovenskim! Konec.) Če se nemški jezik uči
po šolah po pameti in ne na škodo slovenščini,
zoper to ne rečemo besedice. Samo skrbne sta-
riše mora v sreci zaboleti, če se otrok v šoli
ne nauči v maternem jeziku gladko brati in
pravilno pisati. In ako bo učitelj deci nauke
razkladal s pomočjo nemškega jezika, takrat še

a bodo v stanju naučiti se ne slovenski ne nem-
ski. Tiste šolske odbore, ki sedaj prosijo za
nemški učni jezik po ljudskih šolah, bi pač radi
poslali v šolo k našim starim skušenim moža-
kom, vrlonarodnim kmetom; totí naj bi jim raz-
ložili šolske razmere! Italijani imajo šole ital-
janske, Francosi francoske, Angleži angleške,
Madžari madžarske itd., samo Slovenci naj bi
ne imeli slovenskih šol! Oj, narobe svet! Mi
spoštujemo vsak drugi jezik, a svojega tudi
nečemo zaničevati in zanemarjati. Slovenski
kmet, Slovenec v obče, plačuje davke, kakor
Nemec in Madjar ali Lah; enakih pravic z
imenovanimi narodi bi pa ne smel uživati?
Slovenci v svojej prirojenej pohlevnosti ne za-
htevajo, da bi v šoli in uradih ali „kancelijah“
veljala samo slovenščina brez nemščine. Ne.
Mi hočemo ravnopravnost, t. j. naj nem-
ščina ne bode ošabna gospa, slovenščina pa za-
ničevana dekla; obe naj bodete kakor sestriči
ena mirno zraven druge. Za tegavoljo slo-
venski poslanci zahtevajo slovenske šole, da se
slovenski otroci bodo zamoglo dobro priučiti
svojemu maternemu jeziku v besedi in v pismu;
srednje šole pa se naj vravnajo tako, da Slo-
vincem več ne bodo v škodo, ter da bodo iz
njih prihajali uradniki, ki bodo zamogli vstre-
zati Slovincem in Nemcem. Nemški uradnik je
revež, kedar vidi pred seboj stati Slovence,
slovenski uradnik pa zamore vstreči Slovence
in Nemcu. Če pa gospodje uradniki niso zmožni
našega jezika, zakaj bi mi mogli pri tem trpeti?
Smo mar mi temu krivi? Ali se bomo mi zavoljo
njih morali nemški učiti? Nemci pri nas iz
uradnic ali „kancelij“ dobivajo nemške dopise,
ravno tako Slovenci. Prvim se ne godi toraj
krivica, med tem, ko Slovenec ne ve, kaj nemško
pismo ima v sebi ter mora še le iskati dobrega
človeka, ki bi mu nemško pismo razložil. Mar
ni to pravično, če Slovenci zahtevamo, naj
gosposka na slovenske vloge ali pisma odgo-
varja slovenski, na nemške pa nemški? To je
ravnopravnost. To je, kar Slovenci zahtevamo,
terjamo. Za sebe iščemo pravico, Nemcu ne
želimo krivice. Pravicoljubni konservativni
Nemci nas v tej zadevi podpirajo, nam pomagajo
do pravice. A da bi se Slovincu godila pra-
vica, temu se na vse kriplje ustavljajo naši
takozvani „liberalni“ Nemci in ž njimi somiš-
leči nemškutarji, ki jako dostikrat še sami ne
znajo nemški prav govoriti in pisati, slovenski
pa tudi ne. Takšnim ljudem spuščajo vodo na
mlin tiste občine, ki podpisujejo prošnjo, katero
je skoval nekdanji „lotmerski Hanzí“, prošnjo,
v katerej Slovence hujska in šunta zoper nji-
hovo lastno mater. Tukajšnji kmetje z vrlimi
župani na čelu se zavedajo svojih dolžnostij,
ki jih imajo do ljubljene domovine; oni dobro
znajo, da je prava omika mogoča le na podlagi
jezika ali govorice, ki smo je že v zibelki se

vadili s pomočjo sladkih ustnic materinih. Veseli nas, da so se naši značajni možaki oglaševali s prošnjami za ravnopravnost in pravico slovensčine v šoli in uradu. — Slava vrlim narodnjakom slovenskim.

Iz ormoškega okraja. (Volitev načelnika okr. zastopa.) Šmidl se je načelnistvu okr. zastopa odpovedal in treba bode novega načelnika izvoliti. — Seja, pri kateri se bodo ta za celi okraj imenitna volitev vršila, je nastavljena na 17. t. m. in treba je, da se te vsi udi okr. zastopa udeležijo. Vprašajmo se: koga bomo za načelnika volili, kdo uživa za to važno mesto naše zaupanje? Gotovo celi okraj navdaja ena misel, ena želja; G. dr. Geršak naj bo naš okr. načelnik. — On je sedaj več let v okr. zastopu in v okrajnem odboru, on je namestnik odstopivšega načelnika in na tem mestu je on povsod pokazal trdo voljo ter energijo v prosep in za blagor okraja v takej meri, da smo vse hvale dolžni. Neprecenljive so tudi njegove zasluge v narodnem obziru našega okraja, ker povsod, kjer je šlo za zagovarjanje ali zahtevanje naših pravic, povsod so našli g. dr. Geršaka v prvi vrsti. On je tedaj v vsakem obziru naš mož in on bode naš okrajni načelnik. — Da pa se ta naša želja slavno izvrši, je neobhodno potreba, da vsi naši udje okr. zastopa k seji 15. t. m. pridejo, nobeden ne sme izostati in v popolnem številu složni moramo biti, kakor eden mož, da pokažemo svetu našo složno moč.

Iz Konjic. (Zapeljana mladež.) Na Silvestrov večer priredila je tukajšnja požarna bramba zabavo s plesom. Zabava je bila zaradi uganjanja veliko-nemške politike tukajšnjih renegatov slabo obiskana. Da bi se pa ta veliko-nemška politika tukaj vedno bolj razširjala in tudi ohranila, zato skrbijo očetje renegati, ki že zgodaj na mladino politično vplivajo in jo v veliko-nemških idejah povspesevajo. Dokaz temu slovo oziroma politični govor, ki se je ta večer v sporazumljeni tukajšnje požarne brambe govoril. Jaz nečem danes natančneje o njem govoriti ter hočem, ako želite, še pozneje kako besedo spregovoriti. Danes samo to omenim, da je bila ta večer tukajšnja narodna stranka hudo žaljena in da se je vodstvo tukajšnje požarne brambe duševno nezmožnega pokazalo kako primerno besedo spregovoriti. In pregovor, ki pravi, da jabelko nikdar daleč od drevesa ne padne, se tudi tukaj kot resnica kaže. Tukaj in večidel v celém okraju vidiš lahko, da se mladina jako živahno nemško-političnih društev vdeleževa. A žalostno je, da se med to mladino tudi učenci Celjske gimnazije nahajajo, ki nosijo črno-rudečo-zlate trake. A ne samo tukaj, ampak tudi v Celji se s tem ponašajo. In čujte, kaj še v Celji ti nezreli nemški mladenci počenja! Osnovali so, kakor sem slišal,

skrivno-nemško-politično gimnazijsko društvo, koje se pri neki kavarni v privatni sobi zbira, posvetuje ter veliko-nemško politiko kuje. Ali je to celjskemu g. gimnazijskemu ravnatelju znano? — In ako mu je znano, na kaki način misli temu počenjanju nemških učencev konec storiti? — Sploh pa je mnenje, da je temu počenjanju kriv g. ravnatelj sam, kajti on uganja nemško politiko ter se nemško-političnih demonstracij pogostoma vdeleževa. Jaz mislim, da taki ravnatelj v Celji ni nikakor na pravem mestu in skrajni čas je že, da vlada tukaj potrebn korak stori ter vodstvo celjske gimnazije energičnemu Slovincu odda.

Iz Mozirja. (Dva odlična moža) pisala sta Savinjskemu sokolu tako-le: Gosp. Josipu Lipoldu, starostu „Savinjskoga Sokola.“ Velečienjeni gospodine! Brzobjavno dojavljeno mi viest, da ste me članom slavnoga „Savinjskoga Sokola“ jednoglasno izobrali, primio sam na ugodno znanje te tu čast ne samo da primam, nego se snjome upravo ponosim. Liepa Vam hvala na tome odlikovanju, a po celoj jur Sloveniji slavno poznatomu „Savinjskomu Sokolu“, liepo molim, izručite moja srdačno poštovanje i biskupski moj blagoslov!

Sa odličnim štovanjem

Strossmayer,
biskup.

U Djakovu dne 31. prosinca 1882.

Pismo gosp. Dr. Fona se glasi: Slavno društvo „Savinjski Sokol“ u Mozirji. Velikim radošću sačuo sam radostnu viest, da me je slavnoisto izvolilo izabrati svom začasnim članom. Odlikovanjem tim, uvrstilo me je slavno društvo, u broj najodličnijih muževa slovenskih. Dobro znadem, da nisu moje zasluge toli vriedne, te da meni izkazanu čast zaslužio nisam nu nastojati ču svimi svojim silami, da si stičem ma ikoju zaslugu. za domovinu našu. Zahvaljujuć se naj toplije na izkazanom mi časti, neka bude društvo uvjereno, da ču biti uvijek slavnomu društvu vjernim članom. Zdravo!

Dr. Jos. Fon,

starosta „hrvatskog Sokola“ v Zagrebu.

Iz Ormoža. (Okrajni zastop.) V sredo 17. januarja bode okrajni zastop imel občni zbor; naj pridejo vsi zastopniki, ker je dnevni red jako važen; voliti se imajo namreč dva odbornika na mesto gg. Majheniča in Kmetiča, ki je vendar le izstopil; narodna stranka priporoču na njihovo mesto voliti gospode: župnika Sporna v Ormoži in trgovca Maksa Robiča pri sv. Miklavži. Razun tega pa še bode volitev načelnika, ker se je ob novem letu tudi gosp. Schmidl odpovedal načelnistvu.

Od sv. Petra pri Radgoni. (G. dopisniku iz Stavenšinjee.) V 1. številki cenjenega „Slov. Gospodarja“ piše nek domoljub, da je baje celjski lisjak prišel v Lisičnjak snubit, da bi vjel

neko drobno lisičko, in da bi bi starašina pri tem opraviu, kar bilo res, in tudi nikdar ne bode vedno bil, in tudi zanaprej bodem iskreni prijatelj le takim slovenskim časnikom, kateri pridejo iz krščanskega domoljubnega peresa, kakor je n. pr. „Slov. Gospodar“, kateri list uže čitam 5 let, in še nikdar mi ni kaj nepovoljnega donesel, vže vselej komaj pričakujem nedelje, da list na pošti dobim, iz katerega izvem kar se po naši mili domovini godi, kakor tudi po drugih delih sveta. Toraj Vam gospod dopisnik iz Stavenšinjec svetujem, pišite vselej le to, kar bodele znali, da je gotovo resnično, tedaj Vam besedice „bojda“ ne bode treba rabiti.

Ivan Duh.

Od sv. Urbana pri Ptujih. (Požar.) Ko je leto 1882 že slovo jemalo, so se še na dveh krajih v sv. Urbanski fari prav velike nesreče prigodile. Na den sv. Janeza ob 1/6. zjutraj je zgorelo pohištvo Antona Rašl-na po domače Županovi v Janeževcih. Mož je ravno odišel iz doma, ljudi ni bilo kmalo dovolj na pomoč, in zgorela je krava, telica in dve svinji. Še veliko nevarnejši požar pa je bil na starega leta den ravno pri cerkvi sv. Urbana. Ob 1/6. zjutraj se je vnelo po nekaki še dozdej neznani nesreči pohištvo udove Terezije Muršec, ter je v kratkem popolnoma pogorelo. Ogenj je tudi pokončal sosedni hram udove Bezjak. Hiša gospoda Franca Simoniča je bila v veliki nevarnosti; le velika obramba je hram obvarovala pred pokončanjem, čeravno je škoda zdatna, ker je plamen sosednjega hrama pokončal okna in duri. Na srečo je bilo že veliko ljudi zbranih k službi božji, kateri so hitro na pomoč hiteli. Take nesreče so tem večje, ker o tem času požar ne pokonča samo pohištva, temuč tudi ves živžev za ljudi in živali. Ljudje bodite pazljivi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor začne 15. t. m. zborovati in je zlegano od liberalcev, da bode letos razpuščen ter nove volitve razpisane. Ta želja se jim ne izpolni. Marveč državni zbor bode še letos celo leto in drugo do polovice zboroval. Med tem sklene še marsikaj ljudstvu v korist in prenaredi na Českem kupčijske zbornice tako, da bodo Čehi pridobili najmanje 4 sedeže. Slovani v Šlezkem se močno prebujajo. Prajzi so mislili skoz Šlezijo in Moravsko napraviti nemšk most do Dunaja pa se jim ne posreči. Šlezikanje tirjajo popolno jednakopravnost, materinski jezik v ljudskih šolah, slovansko učiteljišče in gimnazijo. — V gospodsko zbornico bode baje tudi tržaški c. k. namestnik Depretis pozvan in česki kanonik Stule. — Za nesrečno Tirolsko so nabrali 639.329 fl. Za Koroško po vlada namerava nekaj več sto-

da se popravi struga Dravi in Zili. — V še ni bolje, lahani so drzni kakor poprej, ter so pri volitvi za mestni zastop zopet zmagali. Dokler bode Depretis tam ne bode drugače. Ogerski državni zbor v Budimpešti začne delati postavbo zoper oderuhe ali lihvarje; to je silno potrebno; Medžimurje so Magjari vzeli Hrvatom in podredili ogerskemu ministerstvu, sedaj hočejo ta lepi kos zemlje odeepiti še od Zagrebske nadškofije. — Starčević in nekaj dijakov njegove stranke je v Pariz telegrafiralo in najavilo svojo žalost o smrti Gambettovej; jednako delali so tudi Mladočehi. — Fml. Jovanović je baje v Zadru ukazal, da c. k. namestnija dalmatinska ne sprejema ne italijanskih pa ne slovanskih vlog, ampak samo nemške. To bode vse prebivalstvo razjarilo, ker Nemcev tam sploh ni.

Vnanje države. Francozom je smrt vzela dva moža, na katera so se mnogo zanašali, če bi se z Nemčijo kedaj zgrabili. Pokopali so Gambetto in najboljšega generala, slavnega Chanzija. Obadva sta naglo in nepričakovano smrt storila. Pravijo, da Bismarku celó smrt pomaga. — Revščina in nesreča vsled povodnji na Nemškem mora uže velika biti, ker je celo nemški cesar v svojo mošnjo segnul in 600.000 mark t. j. 300.000 fl. revežem daroval, kar sicer ni njegova navada. — Italijani še vedno razsajajo zoper nas, ker smo Oberdanka obesili. V Rimu je nek krojač v grofa Paara, ki je naš poslanik pri papeži, kamen pognal, ko se je ta od sv. očeta peljal domov, in drug capin je v grof Paarovo palačo 4krat iz revolverja ustrelil pa sreča, da ni nikogar zadel. Podobno rogovilijo zoper Avstrijance po vseh mestih. — Tripol bi Italijani Turkom radi vzeli in iščejo preprirov, jihov konzul je toraj hotel v trdnjavo brez vstopnice pa je bil od straže zadržan; jezen vzame bič in pretepe vojaka; turški sultan tirja sedaj od italijanske vlade zadostenja. — Srbski kralj je ukazal zlate kovati, ki bodo imenovani Milandor, kakor so Francozi imeli Napoleondore (zlati Milan, zlati Napoleoni). — Rusi zbirajo vojakov okolo Karsa in Batuma, da udarijo v Armenijo, kder so ljudje s turškim nasilstvom hudo nezadovoljni.

Za poduk in kratek čas.

Ženitvanski obredi.

(V okoličih Slovensko-bistriški.)

Kedar se samci ali samice hočejo ženiti, pošljejo kakega zgovornega moža kako sredo ali saboto svatovat zgodaj v jutru. Ko v hišo stopi, pozdravi domače s starim krščanskim pozdravom, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus; dobro jutro vam Bog daj. Oglasil sem se danes pri vas. Zvedel sem, da imate za prodati ru-